

Utbildningsinspektion i Hubbarpsskolan och Ängarydsskolan

Hubbarpsskolan Förskoleklass, grundskola årskurserna 1–5

Ängarydsskolan Grundskola årskurserna 6–9

Ängarydsskolan Obligatorisk särskola årskurserna 1–10

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Tranås kommun och besökt Hubbarps och Ängaryds skolor den 15–17 april 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och de två skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I skolorna intervjuades rektorerna, lärare, elevvårdspersonal, föräldrar och elever. Inspektörerna besökte även lektioner i de flesta klasserna. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i rektorsområdet utgör underlag för bedömningen.

Rektorerna har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av rektorsområdet

Rektorsområde 3 omfattar de två skolorna Hubbarpsskolan och Ängarydsskolan, som är belägna intill varandra i västra delen av centrala Tranås. Området leds av två rektorer som ansvarar för var sin skolenhet. De två skolorna bildar tillsammans ett rektorsområde med elever från förskoleklass till och med årskurs 9. På Hubbarpsskolan går elever från förskoleklass till och med årskurs 5 och på Ängarydsskolan från årskurs 6 till 9. Uppagningsområdet för de två skolorna omfattar blandad bebyggelse med hyresrätter, bostadsrätter och villor men där hyresrätterna domine-

2 (17)

rar. Till Ängarydsskolan kommer elever, förutom från Hubbarpsskolan, även från landsbygdsskolorna Gripenbergs skola och Linderås skola. Andelen högt utbildade föräldrar är låg i rektorsområdet.

Hubbarpsskolan	Antal elever
Förskoleklass	40
Grundskola	245

Källa: Skolans uppgifter

Hubbarpsskolan byggdes på 70-talet och genomgick en ombyggnad på 90-talet. Skolan är byggd i ett plan och har en skolgård som delvis sträcker sig in i ett skogsområde. Detta område nyttjas flitigt för motorikträning, som är skolans profil och utgör ett komplement till ämnet idrott och hälsa. Skolans elever har undervisningen i hem- och konsumentkunskap på Ängarydsskolan. Förutom detta ämne förekommer ingen lokalmässig samverkan mellan de två skolenheterna. Inom skolan finns fyra arbetslag, två omfattar årskurserna F–3, ett 4–5 och ett F–5.

Ängarydsskolan	Antal elever
Grundskola	354

Källa: Skolans uppgifter

Ängarydsskolan byggdes på 40-talet och har byggts om och till vid ett flertal tillfällen. Det senaste tillskottet är en helt nybyggd sport- och idrottshall. På skolgården finns en välskött ”skolträdgård” med drivhus. Detta nyttjas i undervisningen bland annat för elever i behov av särskilt stöd. Ängarydsskolan är indelad i fyra arbetslag. Tre av arbetslagen är indelade i olika profiler med inriktning mot språk, skapande och natur. Det fjärde arbetslaget är inriktat mot elever i behov av särskilt stöd.

Eleverna på Hubbarpsskolan har tillgång till skolbarnsomsorg men denna verksamhet behandlas i separat kommunövergripande rapport. På Ängarydsskolan bedrivs även sarskoleverksamhet för elever som är placerade i grundsarskolan. Bedömningarna av denna verksamhet görs i kommunrapporten.

Helhetsbedömning

Hubbarpsskolan och Ängarydsskolan utmärks av en hög ambitionsnivå i strävan att förbättra verksamheten och på båda skolorna bedrivs ett målmedvetet arbete för att förbättra elevernas resultat även om detta arbete är mest synligt på Ängarydsskolan. Relationerna såväl mellan elever som mellan vuxna och elever förefaller goda och studiemiljön är inriktad på lärande. Intervjuade elever uppger att de känner sig trygga och trivs och inspektörerna upplever ett lugnt och positivt arbetsmiljö.

Skolornas rektorer är väl förtrogna med verksamheten och driver tillsammans med personalen ett aktivt arbete för att utveckla utbildningen i enlighet med de nationella målen. Inspektörerna har under skolbesöken sett goda exempel på lustfyllt lärande och hur skolorna arbetar för att anpassa undervisningen till alla elever. Båda skolorna har starkt fokus att med olika metoder möta elever i behov av särskilt stöd. Ängarydsskolan har under de senaste åren förbättrat resultaten så att de ligger i nivå med eller över genomsnittet för riket både när det gäller meritvärden och

andelen elever behöriga till gymnasieskolan. Dock är det fortfarande en stor andel elever som inte har fullständigt betyg, vilket kan tyda på att skolan lagt större kraft vid att få eleverna godkända på ämnena engelska, matematik och svenska jämfört med övriga ämnen. Ett bekymmer för rektorsområdet, och för framtiden, är Hubbarpsskolans resultat på de nationella ämnesproven för årskurs 5, som visar en drastisk nedgång 2007, då en stor andel av eleverna inte når målen. Inspektörerna gör bedömningen att skolorna gemensamt måste analysera situationen och finna strategier för att åtgärda problemen. Detta gäller speciellt för ämnena matematik och svenska men även för att eleverna i årskurs 9 ska nå målen i samtliga ämnen. Även inom ett flertal andra utvecklingsområden ser inspektörerna ett behov av att få till stånd en samverkan mellan de två skolorna för att på ett tydligare sätt se elevernas lärande utifrån ett långsiktigt och kontinuerligt perspektiv.

Språkutveckling och matematik har varit prioriterade områden i kommunens skolplan men inspektörerna konstaterar att skolornas kvalitetsarbete i begränsad omfattning kommit åt skolornas nödvändiga utvecklingsområden. I det fortsatta kvalitetsarbetet måste skolorna tydliggöra bedömning och analys av elevernas måluppfyllelse, i syfte att få ett ännu bättre underlag för vilka åtgärder för utveckling som ska planeras. Härvidlag måste Hubbarpsskolan också utveckla verktyg för att kunna skaffa en samlad bild av de yngre elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen.

Även om det förekommer varierade arbetsformer och tematiskt arbete i linje med läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot, finns behov på båda skolorna att se över såväl arbetsformer som innehåll. Förutom att nå en följsamhet med kursplanerna är detta angeläget även för att stärka elevernas förmåga att se helheter, att kritiskt granska fakta, stimuleras att lösa problem och bedöma konsekvenser av olika handlingar. För att ytterligare öka elevernas motivation och lust att lära är det också väsentligt att lägga kraft vid att förbättra elevernas möjlighet till inflytande. Såväl skolläda som personal har kunskap om skolans demokratiuppdrag. Klassråd och elevråd fungerar tillfredsställande men skolorna bör i högre utsträckning se till att förstärka elevernas inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas:

- Elevernas kunskapsutveckling följs inte upp och utvärderas på ett systematiskt sätt i samtliga ämnen (avsnitt 2.7 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Elever i behov av studiehjälp får inte sådan (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Skolornas likabehandlingsplaner uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Ängarydsskolan erbjuder inte språkval i enlighet med förordningen (2 kap. 17–18 §§ grundskoleförordningen).

4 (17)

- Skolorna har inte tillsett att beslut om placering i särskild undervisningsgrupp och om anpassad studiegång tillkommit i enlighet med förordningen (5 kap. 5 och 10 §§ grundskoleförordningen, 8 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Hubbarpsskolan genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 1 och 2.8 läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolornas kvalitetsredovisningar uppfyller inte förordningens krav (3 och 3a §§ förordningen om kvalitetsredovisning).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolorna bör analysera elevernas kunskapsutveckling för att finna åtgärder att öka andelen elever som når målen.
- Utvecklingssamtalen bör förbättras så att informationen om elevernas kunskapsutveckling kan relateras till målen i kursplaner och läroplan.
- De individuella utvecklingsplanerna bör förbättras på båda skolorna så att de tydligare utgör ett framåtsyftande måldokument för eleverna med koppling till kursplaner och läroplan.
- Skolorna bör se över undervisningens innehåll och arbetsformer så att utrymme ges att tillgodose kravet på olika kunskapsformer i enlighet med läroplanen.
- Elevernas inflytande över undervisningens innehåll och utformning bör utvecklas och öka med stigande ålder och mognad.
- Skolorna bör utveckla samverkan, i syfte att skapa en gemensam pedagogisk plattform samt för att skapa en högre grad av kontinuitet för att stödja elevernas långsiktiga lärande.
- Skolornas kvalitetsarbete bör bli mer systematiskt i syfte att identifiera förutsättningar, bedöma resultat och måluppfyllelse samt vidta lämpliga åtgärder.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1: Andel elever i procent som uppnått målen i årskurs 5 på de nationella ämnesproven 2006-2007.

	2006	2007
Svenska	90	61
Engelska	88	72
Matematik	76	61

Källa: Skolans uppgifter

Tabell 2: Andel elever i procent som uppnått målen i årskurs 9 på de nationella ämnesproven 2006-2007.

	2006	2007
Svenska	98	98
Engelska	96	93
Matematik	93	93

Källa: Skolans uppgifter

Tabell 3: Resultatmått för elever i årskurs 9 år 2005–2007.

	Ängarydsskolan			Tranås kommun			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Meritvärde	199,1	205,1	205,6	196,2	206,9	205,2	206,3	206,8	207,3
-Flickor	210,6	215,5	216,7	203,9	220,8	214,6	217,3	218,3	218,8
-Pojkar	192,1	194,9	194,6	189,6	195,1	196,2	195,8	195,7	196,5
Andel (i procent) behöriga till nationellt program	91,5	93,6	91,1	92,4	93,8	89,8	89,2	89,5	89,1
-Flickor	91,7	94,4	95,9	91,3	96,2	94,4	90,7	90,7	90,4
-Pojkar	91,4	92,9	86,5	91,3	91,7	85,6	87,7	88,3	87,9
Andel (i procent) med fullständigt slutbetyg	70,2	82,7	72,3	74,4	84,0	78,9	75,5	76,0	76,1

Källa: Skolverkets statistik

Kommentar:

Elevernas genomsnittliga kunskapsresultat i Ängarydsskolans avgångsklasser har stadigt förbättrats sedan år 2003 då skolans meritvärde låg på 183,7. Meritvärdet de senaste två åren ligger strax under genomsnittet för riket. Även andelen elever som nått målen i samtliga ämnen har förbättrats sedan 2003 då endast 56,6 procent hade fullständigt betyg. Motsvarande värde för år 2007 är 72,3 procent vilket fortfarande är under genomsnittet för riket. Däremot har skolan en större andel elever som blir behöriga till nationellt program. Detta kan tyda på att skolan under de senaste åren lagt större kraft vid att få eleverna godkända i ämnena engelska, matematik och svenska jämfört med övriga ämnen. Vad gäller pojkars och flickors resultat finns inga direkt anmärkningsvärda skillnader.

De nationella ämnesproven för årskurs 9 visar att elevernas resultat på Ängarydsskolan i huvudsak följer de genomsnittliga betygsnivåerna för riket. Inspektörerna har emellertid uppmärksammat att Ängarydsskolan har en relativt stor andel elever, 7–20 procent, som under de senaste tre åren inte deltagit i ämnesproven.

Hubbarpsskolans sammanställning av de nationella ämnesproven i årskurs 5 visar en dramatisk försämring mellan år 2006 och 2007. Nära 40 procent av eleverna når inte målen i ämnena matematik och svenska och ca 30 procent av eleverna når inte målen i engelska. Uppgifter från skolan gör gällande att det under läsåret 2006/2007 fanns inflyttade elever i gruppen som hade stort behov av särskilt stöd. Personalen anger att endast enstaka elever riskerar att inte nå målen under innevarande år.

Inspektörerna bedömer att skolorna bör vidta nödvändiga åtgärder för att kunna förbättra elevernas resultat, Hubbarpsskolan genom att analysera elevernas resultat och relatera dessa till de metoder skolan använder såväl i undervisningen som specifikt för elever i behov av stöd och Ängarydsskolan för att öka andelen elever med fullständigt betyg.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framtätsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

På Ängarydsskolan fungerar ämnesuppföljningen i alla ämnen vilket är nödvändigt för att kunna göra allsidiga bedömningar av elevernas resultat. Lärarna på Hubbarpsskolan följer kontinuerligt upp elevernas resultat i ämnena svenska, engelska och matematik med hjälp av olika prov, tester och diagnostiskt material medan uppföljningen av andra ämnen är otillräcklig. Även om informationen från skolan och dialogen mellan skola och hem upplevs som positiv är utvecklingssamtalen av blandad kvalitet beroende på vilken lärare eller vilket arbetslag som genomför dem. Den individuella utvecklingsplanen har ännu inte utvecklats i rektorsområdet till att bli det instrument det är tänkt att vara för att stödja elevens kunskapsutveckling.

Uppföljning av alla ämnen

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling. Intervjuerna visar att det i Hubbarpsskolan inte görs någon tydlig uppföljning av elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen i förhållande till de nationella målen i årskurs 5. Inspektörerna bedömer att lärarna i högre utsträckning allsidigt bör följa upp och utvärdera varje elevs kunskapsresultat i alla ämnen. Se vidare under 3.3 Rektors ansvar.

Utvecklingssamtal

Enligt grundskoleförordningen ska läraren fortlöpande informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens skolgång. Informationen vid utvecklingssamtalet bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i läroplanen och kursplanerna.

Vid intervjuer med elever och föräldrar framkom att utvecklingssamtalen utvecklats under de senaste åren och i många delar anses fungera väl. Dock varierar utvecklingssamtalen i kvalitet beroende på vilken lärare eller vilket arbetslag som har ansvaret för samtalet. Elever och föräldrar ges inte alltid en bild av elevens kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen och fokus ligger ofta på elevernas beteenden, vilket inte minst framgår av de omdömen som överlämnas till mentorerna på Ängarydsskolan. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör se till att alla lärare vid utvecklingssamtalen relaterar elevernas kunskaper till kursplanernas och läroplanens mål.

Individuell utvecklingsplan

Enligt grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Lärarna på såväl Hubbarpsskolan som Ängarydsskolan informerar kontinuerligt eleven och elevens vårdnadshavare om elevens skolgång och en individuell utvecklingsplan upprättas vid utvecklingssamtalet med framåtsyftande mål. De individuella

utvecklingsplaner som inspektörerna tagit del av ger dock inte alltid eleven kunskap om det egna lärandet utifrån kursplanernas och läroplanens mål. Inspektörerna bedömer att, i likhet med utvecklingssamtalen ovan, de framåtsyftande målen i de individuella utvecklingsplanerna ska ha en tydligare koppling till de nationella målen.

1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygskatalog förs enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Skolornas lärare gör allsidiga bedömningar av elevernas kunskaper och utgår från de nationella målen i kursplanerna och betygskriterierna. För att säkerställa en likvärdig betygssättning används olika metoder, exempelvis gemensamma prov och tester samt lärarbyten vid rättning och granskning av elevarbeten. I arbetslagen diskuteras betygsfrågan över ämnesgränserna och genom betygsdiskussioner med lärare från andra skolor i kommunen. De nationella ämnesproven används som riktningssgivare vid bedömning av elevernas kunskaper och vid betygssättningen. Inspektörerna vill uppmärksamma skolledningen på den diskrepans som är synlig vid jämförelsen mellan nationella prov och betygssättningen i ämnena engelska och svenska. Inspektörerna vill även påpeka att de skriftliga omdömen, som skolan utfärdar till elever som inte uppnått målen i slutet av det nionde skolåret, dels ska innehålla en beskrivning av elevens kunskapsutveckling i ämnet eller ämnesblocket där eleven inte nått målen, dels kan beskriva de stödåtgärder som vidtagits för eleven.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,

- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Arbetet i förskoleklassen har en god balans mellan omsorg och organiserat lärande som stimulerar barnens utveckling. Det finns en strävan från ett flertal pedagoger att skapa helhet och sammanhang i utbildningen som yttrar sig i varierad och stimulerande undervisning. Denna strävan har emellertid inte fått tillräckligt genomslag i undervisningen i de båda skolorna och det finns ett behov av att stärka undervisningens kvalitet så att den i högre grad utgår från mål att sträva mot, ger eleverna möjlighet till ett inflytande över undervisningens innehåll och arbetsformer samt ses utifrån ett perspektiv som ska stödja ett långsiktigt lärande.

Utrymme för olika kunskapsformer

Av läroplanen framgår att kunskap kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet – som förutsätter och samspelar med varandra. Skolans arbete måste inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och att skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir till en helhet. Enligt läroplanen ska läraren svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer. Gemensamt för alla ämnen i grundskolan är att de ska förmedla glädje att skapa och lust att fortsätta lära. Av kursplanerna framgår att eleverna i undervisningen ska få utveckla förmågan att dra slutsatser och generalisera samt förklara och argumentera för sitt tänkande och sina slutsatser.

I intervjuer med lärare framkommer att undervisningen utgår från de nationella målen. På Hubbarpsskolans finns lokala kursplaner som stämmer väl överens med de nationella kursplanernas mål att uppnå och som fungerar som en innehållsbank för undervisningen. I intervjuer framkommer att det bland lärarna finns en ambition att vidga kunskapsbegreppet så att undervisningen i högre grad kan utgå från

strävansmålen. Skolledningen har bland annat genom att skapa ämnesgrupper inlett ett arbete för att diskutera ämnenas innehåll och problematisera kring den undervisning som bedrivs. Inspektörerna kunde vid lektionsbesöken konstatera att undervisningen till stora delar är ämnesuppdelad. Det finns enligt inspektörerna utrymme att utveckla undervisningen så att eleverna kan se helheter och stimuleras att träna sin förmåga att lösa problem, att kritiskt granska fakta och bedöma konsekvenser av olika handlingar. Inspektörerna bedömer därför att undervisningen behöver ses över så att eleverna i högre grad ges utmaningar, får pröva olika arbetssätt och träna sina förmågor att tillägna sig och använda ny kunskap i linje med strävansmålen.

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

Enligt läroplanen ska läraren se till att alla elever får ett reellt inflytande på arbetsätt, arbetsformer och undervisningens innehåll samt se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad. Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Vid elevintervjuerna framkom att elevernas inflytande över undervisningens arbetsformer och innehåll varierar beroende på lärare och ämne. Ofta handlar inflytandet om att välja mellan alternativ eller ordningsföljd. Även om lärare presenterar mål och betygsriterier är dessa inte tillräckligt klargjorda för eleverna så att de aktivt kan delta i planeringen av undervisningen. Inspektörerna bedömer att elevinflytandet över undervisningen behöver utvecklas på båda skolorna. Arbetsplanerna kan i denna del bli ett tydligare stöd för personalen inte minst för att se till att inflytandet successivt kan öka utifrån elevernas ålder och mognad.

Samverkan inom skolan

Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Läraren ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen. Samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem ska utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. För att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv ska skolan också sträva efter att nå ett förtroendefullt samarbete med förskolan samt med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till.

Samverkan mellan fritidshemmet och förskoleklasserna på Hubbarpsskolan fungerar väl liksom arbetet knutet till varje arbetslag. Dessa är emellertid små på Hubbarpsskolan och på Ängarydsskolan har arbetslagen i viss mån skapat olika skolor inom skolan. Detta innebär att arbetet för att utveckla samverkan inom de två skolorna hittills i begränsad omfattning utgått från att skapa en gemensam pedagogisk plattform. Några exempel finns på samverkan mellan de två skolorna exempelvis i samband med övergångar men i övrigt är denna samverkan näst intill osynlig. Inte heller har Ängarydsskolan lyckats åstadkomma ett kontinuerligt och systematiskt utbyte med kommunens gymnasieskola. Inspektörerna bedömer att rektorsområdet bör utveckla samverkan, i syfte att skapa en gemensam pedagogisk plattform samt för att skapa en högre grad av kontinuitet för att stödja elevernas långsiktiga lärande.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

På båda skolorna finns en ambition att anpassa undervisningen till elevernas behov. Det finns exempel där anpassningen fungerar mycket väl för såväl lågpresterande som högpresterande elever. Båda skolorna har en väl fungerande organisation och ansvarsfördelning för elevhälsoarbetet och det finns goda rutiner för att identifiera och kartlägga elevers stödbehov. Ett målinriktat arbete och ett varierat utbud av åtgärder tillsammans med ett engagerat och öppet förhållningssätt till samverkan med andra myndigheter, såsom polis och socialtjänst, har bidragit till att Ängarydsskolans resultat kunnat förbättras. Åtgärdsprogram upprättas för elever som befaras att inte nå målen. De åtgärdsprogram inspektörerna tagit del av är överlag av god kvalitet. Däremot har skolorna ännu inte tillsett att elever i behov av studiehandledning fått sådant stöd.

Särskilt stöd

Enligt grundskoleförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. Rektorsintervjun visar att kännedom om förordningens krav saknas. Enligt rektorerna och personalen finns det nyanlända elever som har ett stort stödbehov, inte minst av studiehandledning på sitt modersmål. Inspektörerna bedömer att rektorerna måste undersöka om behov finns och tillgodose studiehandledning på modersmålet då behov konstateras.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Dokumentstudier, intervjuer och iakttagelser visar att trygghet och trivsel är den dominerande bilden av klimatet på såväl Hubbarpsskolan som Ängarydsskolan. Inspektörerna kan konstatera att det på lektionerna råder god arbetsro och ett positivt arbetsklimat och att studiemiljön är inriktad på lärande. Det råder nolltolerans mot kränkningar. Eleverna uttrycker sig positivt om sina skolor och föräldrarna uttrycker överlag ett förtroende för den nuvarande ledningens och personalens förmåga att ta tag i eventuella konflikter. Övergångarna mellan årskurs 5 och 6 kan utvecklas för att stärka elevernas trygghet. Värdegrundsarbetet pågår fortlöpande men framträder mera systematiskt på Ängarydsskolan. Inspektörerna ser också ett behov av att ytterligare utveckla ett gemensamt förhållningssätt bland de vuxna på skolorna och se till att värdegrundsarbetet tydligare förankras i lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Skolornas likabehandlingsplaner uppfyller inte lagens krav.

Likabehandling

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämma se till att det finns en likabehandlingsplan för varje enskild verksamhet. Planen ska syfta till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. I planen ska planerade åtgärder redovisas. Planen ska årligen följas upp och ses över.

Skolorna har upprättat likabehandlingsplaner. Hubbarpsskolans likabehandlingsplan är knapphändig och inriktad på mobbning och kränkande behandling och saknar

beredskap för hur skolan ska hantera kränkningar utifrån diskrimineringsgrunderna. Planen innehåller inte heller prioriterade åtgärder för Hubbarpsskolan vilande på en aktuell kartläggning. Ängarydsskolans likabehandlingsplan innehåller till stora delar det som krävs av en likabehandlingsplan. Den innehåller definitioner av begrepp, en allmän översikt över skolans förebyggande arbete, samt vilka åtgärder som ska vidtagas vid misstänkt eller upptäckt kränkning. Däremot finns inte heller i denna plan tydligt angivet hur skolan hanterar kränkningar utifrån diskrimineringsgrunderna. Planen saknar också en specifik redovisning av verksamhetens behov som utgångspunkt för vilka insatser som avses påbörjas och genomföras under det kommande året. Båda planerna måste även ange rutiner för åtgärder då vuxen kränker en elev.

Inspektörerna bedömer att likabehandlingsplanerna måste omarbetas för att uppfylla lagens krav.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Det har i inspektionen inte framkommit annat än att eleverna inom rektorsområde 3 i huvudsak har tillgång till en likvärdig utbildning. Skolorna har ändamålsenliga

lokaler och nödvändig utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Ansvar tas för att eleverna kan använda informationsteknik som ett verktyg för kunskaps-sökande och lärande. Eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning. Elevens val, som syftar till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen, erbjuds eleverna enligt förordningens krav. Språkvalet på Ängarydsskolan är emellertid organiserat på ett sätt som inte till fullo tillgodoser elevernas rätt till valmöjligheter.

Valmöjligheter

Enligt grundskoleförordningen ska som språkval erbjudas minst två av språken franska, spanska och tyska. Om eleven och elevens vårdnadshavare önskar det ska istället för ovanstående språk erbjudas engelska, svenska för elever som i övrigt får undervisning i svenska, svenska som andraspråk för elever som i övrigt får undervisning i svenska som andraspråk, modersmålsundervisning som eleven har rätt till samt teckenspråk.

I Ängarydsskolan erbjuds inom ämnet "språkmix" förstärkt svenska och engelska för de elever som inte läser tyska, franska eller spanska. Under tiden för "språkmix" förekommer även andra ämnen exempelvis matematik. Språkvalet blir genom denna konstruktion en form av särskilt stöd och kan inte betraktas som språkval enligt grundskoleförordningen. Inspektörerna bedömer därför att skolan måste tillse att språkvalet hanteras i enlighet med förordningen.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att personalens utbildning och kompetensutveckling är av god kvalitet och motsvarar de behov som föreligger inom rektorsområdet. En större andel av lärarna på Hubbarpsskolan, jämfört med såväl Tranås kommun som riket, har pedagogisk högskoleexamen. Motsvarande uppgifter från Ängarydsskolan visar att behörigheten ligger under såväl kommunen som riket. Dokumentstudier och intervjuer tyder på att såväl skolledningen som personalen i huvudsak har

kunskap om de föreskrifter som styr de olika verksamheterna. Intervjuerna tyder på att personalen erbjuds kontinuerlig kompetensutveckling. Rektorn för Hubbarpsskolan har genomgått en förberedande rektorsutbildning. Båda rektorerna genomgår för närvarande den statliga rektorsutbildningen.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna,
- om lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna gör bedömningen att rektorerna i rektorsområdet har god pedagogisk insikt och förefaller vara väl förtrogna med verksamheten. Elevhälsoarbetet har en framskjuten plats i deras dagliga arbete. Skolorna har rutiner som säkerställer att lagen om registerkontroll följs vid rekrytering av personal. Båda rektorerna har en ambition att utveckla verksamheten i riktning mot de nationella målen och ta ansvar för att följa upp det pågående arbetet. Det pedagogiska ledarskapet är tydligt och mycket framträdande på Ångarydsskolan. För att skaffa sig en bättre bild över skolans totala resultat måste rektorn på Hubbarpsskolan ta ett tydligare ansvar för uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling. Båda rektorerna måste också tillse att de myndighetsutövande besluten fattas i enlighet med grundskoleförordningen.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. Inspektörerna gör bedömningen att det på Hubbarpsskolan finns en medvetenhet om vikten av att följa elevernas resultat på elevnivå, men som framgått av avsnitt 1.2 är lärarnas kunskapsuppföljning på Hubbarpsskolan inriktad på ämnena engelska, matematik och svenska. Som en följd av detta kan en helhetsbild inte presenteras över elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen. Förutom de nationella ämnesproven saknar skolan uppföljningssystem för att följa elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen. Inspektörerna bedömer att rektorn på Hubbarpsskolan måste tillse att elevernas kunskapsresultat följs upp

systematiskt och utvärderas i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen.

Rektors beslutsfattande

Enligt grundskoleförordningen kan elever ges särskilt stöd i en särskild undervisningsgrupp om det finns särskilda skäl. Styrelsen för utbildningen ska efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare besluta i fråga om elevens placering i en sådan grupp. Elevens vårdnadshavare måste informeras om att beslutet får överklagas hos Skolverkets överklagandenämnd. Om en elev inte kan få en utbildning som i rimlig grad är anpassad efter elevens situation och förutsättningar, får styrelsen efter att ha hört elevvårdskonferensen besluta om anpassad studiegång för eleven. Därvid får avvikelser göras från timplanen.

I Tranås kommun är besluten om särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång delegerade till rektorn vid respektive skola. På både Hubbarpsskolan och Ängarydsskolan finns elever som har placerats i särskild undervisningsgrupp och elever som har anpassad studiegång. I intervjun med rektorerna framkommer att beslut i vissa fall fattats i samband med elevvårdskonferenser men att rutinerna är oklara vilket medfört att beslut inte fattats för samtliga aktuella elever. Inte heller har föräldrar upplysts om rätten att överklaga besluten om placering i särskild undervisningsgrupp. Inspektörerna bedömer att rektorerna måste säkerställa att ovanstående beslut fattas i enlighet med grundskoleförordningen.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

På både Hubbarpsskolan och Ängarydsskolan görs kontinuerliga uppföljningar av pågående arbete vid arbetslags- och arbetsplatsträffar. Enkäter används för att få en bild av elevernas trivsel. I slutet av läsåret utvärderar och dokumenterar arbetslagen sitt arbete under läsåret. Denna utvärdering sammanställs av rektorerna i en kvalitetsredovisning. Kvalitetsarbetet utgår från samma prioriterade målområden varje år vilket inneburit att skolornas kvalitetsarbete blivit stereotyp och i begränsad omfattning utgått från skolornas egentliga behov. Skolornas kvalitetsarbete behöver också bli mera systematiskt och skolorna måste tillse att kvalitetsredovisningarna

uppfyller förordningens krav.

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt läroplanen måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som det omgivande samhället.

Skolorna har haft svårt att åstadkomma ett eget kvalitetsarbete som också inrymmer ett mått av systematik. Angelägna frågor som exempelvis varför andelen elever med fullständigt betyg är låg, varför insatta matematikåtgärder inte givit avsett resultat, hur man kan finna alternativa vägar för att kompensera elevers bristande studietradition och om undervisningen är följsam mot kursplanernas innehåll har inte besvarats. Rektorerne bekräftar att denna typ av frågeställningar hittills fått otillräckligt utrymme. I det fortsatta kvalitetsarbetet bör skolorna, enligt inspektörerna, tydliggöra bedömning och analys av problemområden, i syfte att få bättre underlag för vilka åtgärder för utveckling som ska sättas in. Kvalitetskedjan med mål, resultat och åtgärder för förbättring kan därmed få ett innehåll som upplevs som angeläget för personal, elever och föräldrar på skolorna. Inspektörerna bedömer att kvalitetsarbetet i högre grad bör bygga på skolans egna analyser av skolans samlade kunskapsresultat samt att detta arbete ska angripas på ett mer systematiskt sätt.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning ska kvalitetsredovisningen innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas liksom uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen. För kvalitetsredovisningar som gäller läsår ska likabehandlingsplanen utvärderas första gången för kvalitetsredovisningar som avser läsåret 2006/2007.

Rubriksättningen i Skolornas kvalitetsredovisningar rimmar väl med förordningens krav men Hubbarpsskolans uppföljning av målen är svag i resultat- och i analysdelen som i stort blir beskrivningar av insatser. Dessutom är sambandet otydligt mellan resultat och åtgärder för utveckling. Ingen av skolorna har i enlighet med förordning för kvalitetsredovisningen utvärderat likabehandlingsplanen. Inspektörerna bedömer att Hubbarpsskolans kvalitetsredovisning på ett tydligare sätt måste beskriva sambandet mellan mål, resultat och åtgärder för förbättring och båda skolornas kvalitetsredovisningar måste utvärdera likabehandlingsplanen.

Datum Ort
2008-08-22 Lund

Per Ingvar de la Motte

Lennart Hansson